

Carmen Iordăchescu
Daniela Dulică

Camelia Sima

Să dezlegăm tainele textelor literare

clasa a IV-a

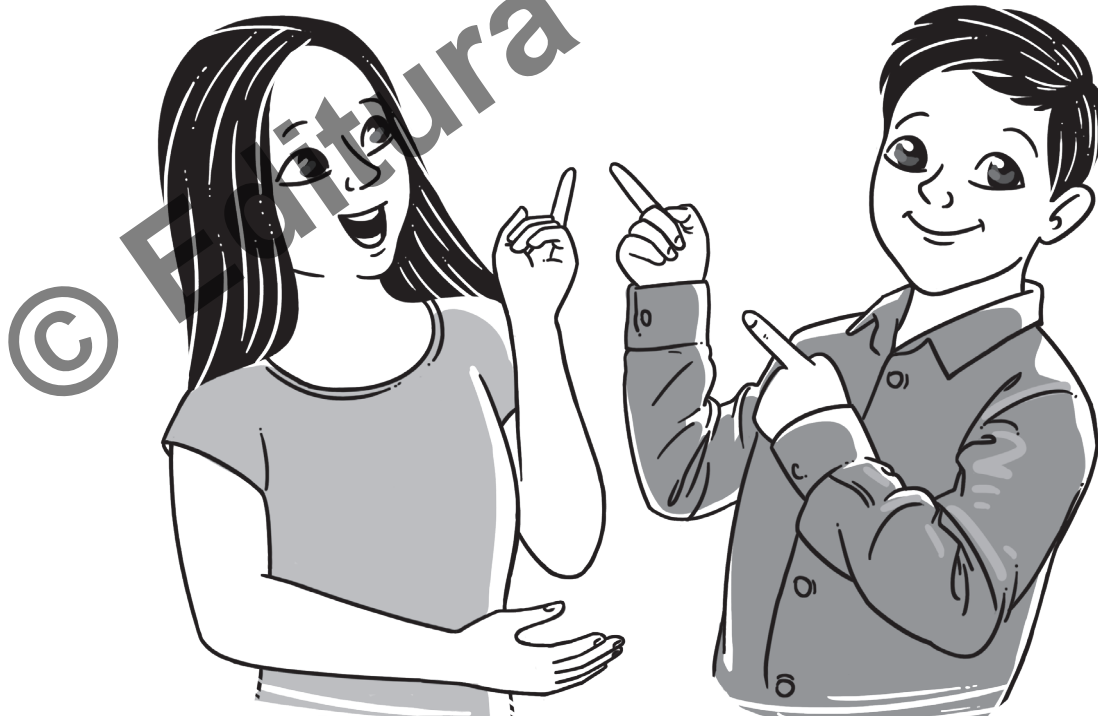

Carmen IORDĂCHESCU
Daniela DULICĂ

Camelia SIMA

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a IV-a

Copertă și ilustrații: Giorgian Gînguț

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IORDĂCHESCU, CARMEN

Să dezlegăm tainele textelor literare : clasa a IV-a / Carmen Iordăchescu,
Daniela Dulică, Camelia Sima. - Pitești : Carminis Educațional, 2023
160 p.; il.; 26 cm

ISBN 978-973-123-425-0

I. Dulică, Daniela

II. Sima, Camelia

37

Copyright © Editura CARMINIS

Redactori: **Anastasia Budișteanu, Carmen Trandafirescu**

Tehnoredactori: **Mina Suditu, Marina Zamfir**

Revizie: **Manuela Pana**

Tehnoredactare computerizată: Editura CARMINIS

Tiparul executat la S.C. MASTER PRINT SUPER OFFSET S.R.L. București

Comenzile se primesc la tel./fax: 0248 253 022, 0248 252 467

e-mail: editura_carminis@yahoo.com

sau pe adresa:

Editura CARMINIS

str. Exercițiu, bl. D 22, sc. B, ap. 1

cod 110242, Pitești, jud. Argeș

www.carminis.ro

ISBN 978-973-123-425-0

CUPRINS

I. TOATE LA TIMPUL LOR

<i>Amintiri din copilărie</i> , după Ion Creangă.....	5
<i>O mică greșeală</i> , după Mircea Sântimbreanu.....	9
Recapitulare	13

II. LOCURILE DIN SUFLETUL MEU

<i>Țara. Poporul</i> , după Alexandru Vlahuță	16
<i>Cetatea lui Bucur</i> , de Dumitru Almaș.....	23
<i>Cartea cu Apolodor</i> , de Gellu Naum	28
<i>Cetățile, pagini de istorie</i>	32
Recapitulare	37

III. MESERIA DE COPIL

<i>Lumea lor!</i> , de Ștefan Octavian Iosif	40
<i>Nicușor</i> , după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești	43
<i>Târziu, când zăpezile sunt albastre</i> , de Fănuș Neagu.....	50
Recapitulare	54

IV. COMORI NEPREȚUITE

<i>Uriășul cel egoist</i> , după Oscar Wilde.....	56
<i>Vrăjitorul din Oz</i> , după L. Frank Baum	61
Recapitulare	65

V. PE ARIPILE IMAGINAȚIEI

<i>Domnișoara Celesta</i> , după André Maurois	67
<i>Jocuri</i> , de Ana Blandiana.....	73
<i>Spaima zmeilor</i> , după Ioan Slavici	78
Recapitulare	84

VI. FRUMUSEȚEA ESTE ÎN INIMĂ

<i>Micul prinț</i> , de Antoine de Saint-Exupéry.....	86
<i>Prinț și cerșetor</i> , după Mark Twain.....	92
<i>Oaspeții primăverii</i> , de Vasile Alecsandri.....	96
Recapitulare	101

VII. LECȚIILE DIN JURUL NOSTRU

<i>Povestea privighetorii</i> , după Nestor Urechia	104
<i>Cartea junglei</i> , după Rudyard Kipling	110
Textul de informare.....	116
Recapitulare	124

VIII. CĂLĂTORIE ÎN JURUL PĂMÂNTULUI

<i>Emil Racoviță în expediția de la Polul Sud</i>	127
<i>Toate pânzele sus, după Radu Tudoran</i>	133
Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia	137
Recapitulare	139

IX. COLECȚIONĂM TIMP LIBER

<i>Fiind băiet păduri cutreieram, de Mihai Eminescu</i>	141
<i>Bunica, de Barbu Ștefănescu Delavrancea</i>	147
Recapitulare finală 1	153
Recapitulare finală 2	155

© Editura CARMINIS

I. TOATE LA TIMPUL LOR

Amintiri din copilărie

după Ion Creangă

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Despre Ion Creangă

- La început se numea Ion Ștefănescu, apoi și-a schimbat numele în Creangă, după numele mamei.
- A mai avut încă 7 frați și surori.
- Este autorul primului abecedar (1868), numit „Metodă nouă de scriere și citire pentru uzul clasei I primară”.
- La dorința mamei, a urmat cursurile pentru a deveni preot, dar a fost exclus din preoție, după 12 ani.
- Mihai Eminescu, prietenul lui Creangă, l-a încurajat să scrie.
- S-a stins din viață pe 31 decembrie 1889.

1

Bifează răspunsurile corecte.

a) Cel care a adunat băieții și fetele din sat la școală a fost:

- părintele Ioan; bădița Vasile; moș Fotea.

b) Copiii se jucau prin cimitir cu:

- Calul Bălan; Sfântul Nicolai; ceaslovul.

c) Pentru că au omorât muștele în cartea bisericească, părintele hotărăște:

- să fie ascultați băieții și fetele în fiecare sâmbătă;
 să nu mai intre copiii prin cimitir;
 să-i invite la Bălan și să-i mângâie cu Nicolai.

d) Nică a fugit de la școală, pentru că:

- avea multe greșeli pentru care ar fi fost lovit;
 se temea de bădița Vasile;
 se grăbea să ajungă acasă.

2

Transcrie, pe spațiul dat, cuvintele autorului care o/îl descriu pe:

• Smărăndița; _____

• Nică. _____

3

Scrie, pe rândurile de mai jos, cum se jucau școlarii, în lipsa părintelui și a dascălului.

4

a) Ordonează ideile principale pentru a obține planul simplu de idei.

- Pentru fiecare greșeală, școlarii erau loviți cu biciul.
- Nică adună multe greșeli când este ascultat și hotărăște să fugă.
- Părintele Ioan înființează o școală pentru copiii satului.
- Băiatul este urmărit, dar reușește să scape de cei doi băieți mai mari.
- Elevii sunt pedepsiți pentru că au murdărit cărțile bisericești.
- În timpul liber, copiii prindeau muște cu ceaslovul, în cimitir.

b) Transformă ideile principale, din propoziții în titluri.

5

Scrie câte un enunț în care să prezinți situația din textul dat, care îți creează emoția indicată.

Model: bucurie → Copiii alergau, în timpul liber, în natură.

- supărare → _____
- teamă → _____
- milă → _____

6

Exprimă-ți părerea! Este corectă decizia de a-i pune pe copii pe Calul Bălan și de a-i lovi pentru greșelile făcute?

Da, deoarece _____.

Nu, deoarece _____.

7

Transcrie propoziția în care se prezintă clădirea școlii în care învățau copiii din acea perioadă.

• Elemente de limba română •

1

Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele care au același înțeles.

- ☞ Părintele Ioan a ținut slujba de Înviere. (_____)
- ☞ Copilul merge cu părintele său la magazin. (_____)
- ☞ Preotul însoțit de dascăl au binecuvântat clădirea. (cântăreț de biserică)
- ☞ Școlarii se bucură că au un dascăl bun și iubitor în clasă. (_____)
- ☞ De ziua mea mi-ai adus un dar pe care mi-l doream. (_____)
- ☞ Am vrut să fug, dar m-am oprit. (_____)

2

Alintă cuvintele: *vulpe, trandafir, omidă, băiat, grâu, oameni.*

3 Observă sensurile expresiilor. Procedând la fel, găsește între paranteze înțelesul fiecărei expresii din șirul dat, apoi alcătuieste enunțuri cu ele.

- ⊗ *a se lua după mine* = a mă urmări
- ⊗ *a o lua din loc* = a pleca
- ⊗ *a-și lua nădejdea* = a renunța, a nu mai spera
- ⊗ *a-și lua altă vorbă* = a schimba subiectul
- ⊗ *a nu-și lua ochii de la ...* = a privi fix
- ⊗ *a lua pe cineva în pene* = a certa

• a pune paie pe foc • a pune la picioare • a pune înainte • a pune gura pe ceva • a pune ochii în pământ • a pune osul la treabă • a pune o vorbă • a pune umărul • a-și pune în cap ceva

(*a-și propune, a gusta, a interveni, a înrăutăți, a munci, a se rușina, a oferi, a contribui, a ospăta*)

4 Barează forma nepotrivită în context.

- ☆ În luna *mail/m-ai* am organizat o excursie.
- ☆ Tu *mail/m-ai* laudat pentru rezultatul obținut.
- ☆ Preotul a hotărât să *deal/de-a* binecuvântarea.
- ☆ Copiii se joacă *deal/de-a* școala.
- ☆ *Iar/I-ar* au organizat copiii o surpriză sărbătoritei.
- ☆ Mama *iar/i-ar* certa pe băieți, dar îi iartă.
- ☆ Fata râdea *întrunal/într-una* în timpul orei.
- ☆ La noi în clasă a intrat doamna directoare *întrunal/într-una* din zile.
- ☆ Fiecare copil trebuie să respecte *cei/ce-i* spun părinții.

5 a) Explică sensul cuvântului *vii* din următoarele enunțuri.

- ⊗ – Tu vii la ora patru după-amiază! (_____)
- ⊗ Vulpea se plimba zilnic prin vii. (_____)

b) Alcătuieste câte o propoziție cu sensurile următoare ale cuvântului *vii*.

- ⊗ _____ (stridente)
- ⊗ _____ (în viață)

6 Formează verbe de la substantivele date.

Model: lovitură → a lovi

întrebare → _____

cântec → _____

locuință → _____

desen → _____

privire → _____

rezolvare → _____

muncitori → _____

plimbare → _____

sprijin → _____

7 Alcătuieste enunțuri în care cuvintele *sare, mătură, car, port* să fie verbe.

Amintiri din copilărie

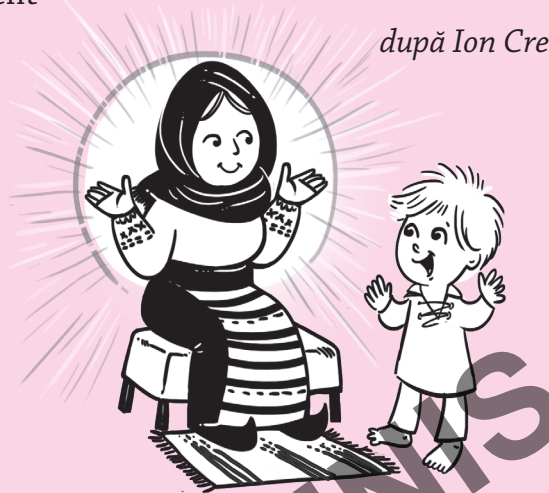
– fragment –

după Ion Creangă

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, [...] parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații și surorile îmi erau sănătoși, și casa ne era îndestulată, și copiii și copilele megieșilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, și toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea! Și eu eram vesel ca vremea cea bună și sturlubatic și copilăros ca vântul în tulburarea sa. Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: „Ieși, copile cu părul bălai, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea“ și vremea se îndrepta după răsul meu... Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății. [...]

Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci bratele ei m-au legănat și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău. [...]

Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul. Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire. Copilul, încălecat pe bățul său,

gândește că se află călare pe un cal de cei mai strașnici, pe care aleargă, cu voie bună, și-l bate cu biciul și-l strunește cu tot dinadinsul, și răcnește la el din toată inima, de-ți ia auzul; și de cade jos, crede că l-a trântit calul, și pe băț își descarcă mânia în toată puterea cuvântului... Așa eram eu la vârsta cea fericită, și așa cred că au fost toți copiii, de când îi lumea asta și pământul, măcar să zică cine ce-a zice. Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte oleacă ziua, să se odihnească, noi, băieții, tocmai atunci ridicam casa în slăvi. Când venea tata noaptea de la pădure din Dumesnicu, înghețat de frig și plin de promoroacă, noi îl speriam sărindu-i în spate pe întuneric. Și el, cât era de ostenit, ne prindea câte pe unul, ca la „baba-oarba“, ne ridica în grindă, zicând: „tata mare!“ și ne săruta mereu pe fiecare. Iar după ce se aprindea opaițul, și tata se punea să mănânce, noi scoteam mâțele de prin ocnițe și cotruță [...]; și nu puteam scăpa bietele mâțe din mâinile noastre până ce nu ne zgârâiau și ne stupeau ca pe noi.

Minidicționar

megieși – vecini
pururea – mereu, fără încetare, veșnic
sturlubatic – nebunatic, neastâmpărat, zvăpăiat
opaiț – felinar, lampă

ocniță – adâncitură, cotlon, fridă
cotruță – loc gol între cuptor și perete,
adâncitură sub vatră
ne stupeau – ne scui-pau

O mică greșeală

după Mircea Sântimbreanu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Anul bisect a fost introdus de Iulius Cezar și este anul cu 366 de zile, din 4 în 4 ani luna februarie având 29 de zile. Astfel, această dată are cele mai puține aniversări, cei născuți pe 29 februarie sărbătorindu-și ziua de naștere pe 28 februarie sau pe 1 martie.

Printre personalitățile acestei zile se numără Bartolomeu I (patriarhul Constantinopolului) sau cântărețul Kaled. În Cartea Recordurilor este cazul unei familii în care membrii a trei generații consecutive s-au născut la această dată.

Explică titlul textului.

Completează spațiile libere.

- ◆ Titlul fragmentului este _____ .
- ◆ Personajele principale ale textului sunt _____ .
- ◆ Acțiunea prezentată de autor s-a petrecut în visul lui Mișu, înainte de _____ .
- ◆ Barza i-a spus băiatului că își va sărbători ziua de naștere la el, deoarece _____ .

- ◆ Pe harta realizată de Mișu, greșeala a fost că _____ .
- ◆ Musafirul nepoftit voia să rămână la băiat până _____ .
- ◆ Întâmplarea nu s-ar fi petrecut dacă _____ .
- ◆ Mișu primise în dar de la unchiul său _____ , acesta neștiind că în acel

an luna februarie avea _____ de zile.

Transcrie din text enunțurile care prezintă:

- aspectul berzei; → _____
- pe unde s-a adăpostit barza de frigul iernii; → _____
- gândul care a ajutat-o pe barză să reziste. → _____

4 Completează cvintetul pornind de la unul dintre personajele principale ale textului.

[]

[] []

[] [] [] []

[] [] [] [] []

[] []

Două însușiri →

Trei cuvinte care exprimă acțiuni →

O propoziție formată din patru cuvinte →

Un cuvânt care îl caracterizează →

5 Împarte textul în fragmente, conform ideilor următoare.

- * Ziua de 29 februarie nu se serbează în fiecare an.
- * Obosit, băiatul se pregătea de culcare.
- * La ușă a bătut un oaspete nepoftit.
- * Barza intră în casă.
- * Încurcătura s-a produs din cauza unei hărți greșite de băiat.
- * Barza povestește ce a pățit și de ce a venit.
- * Apariția mamei pune capăt visului.
- * Mama îi arată barza de porțelan primită de la unchiul Sandu.

6 **Motivează!** Textul prezintă urmările pe care le poate avea un lucru făcut la repezeală. Scrie pe spațiul dat cum consideri că trebuie realizate temele sau sarcinile primite la școală.

7 Care este proverbul care se potrivește textului? Subliniază-l.

- ☆ Ziua bună se cunoaște de dimineață.
- ☆ Buturuga mică răstoarnă carul mare.
- ☆ Graba strică treaba.

• Elemente de limba română •

1 Înlocuiește literele subliniate cu altele pentru a forma cuvinte noi: zilei, ray, luni, barza, șosit, ușă.

2 Unește expresiile din stânga cu cele cu sens asemănător din dreapta.

„era pe punctul de a așipi“ ●
„voce gătuită“ ●
„trăgându-se de-a-ndăratelea“ ●
„oceanul albastru al cerului“ ●
„frântă de oboseală“ ●

● imensitatea cerului
● era gata să adoarmă
● epuizată
● glas slăbit
● retrăgându-se

3 Alcătuieste câte un enunț în care cuvintele *cer, drept, vie* să aibă sensuri diferite de cele din text. Precizează valoarea gramaticală în fiecare caz (substantiv, adjectiv, pronume, verb).

4 Completează spațiul de mai jos cu elementele necesare unui e-mail adresat unui coleg, prin care să-l inviți la aniversarea zilei tale de naștere.

Către:

Subiect:

● Substantivul ●

1 Subliniază substantivele din șirul următor și apoi scrie pe spațiul dat forma de plural a acestora: *toamnă, arămie, rod, înnorat, pasăre, îngălbenesc, căderea, școală, pleacă, nor, tristețe.*

2 Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare termen al perechilor de substantive: *brândușă – Brândușa, mamaia – Mamaia, pământ – Pământ.*

Extrage din textul dat substantivele, corespunzător cerinței.

„El a pus sabia în teacă, salută militărește și merge într-un colț al salonului unde, pe două mese, pe canapea, pe foteluri și pe jos, stau grămădite fel de fel de jucării. Dintre toate, maiorul alege o trâmbiță și o tobă. Atârnă toba de gât, suie pe un superb cal vântat rotat, pune trâmbița la gură și, legănându-se călare, începe să bată toba cu o mână și să sufle-n trâmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva; eu n-aud nimica. Îi răspund totuși că nu cred să mai ție mult gerul așa de aspru; ea n-aude nimica.

– Ionel! Ionel!! Ionel!!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, când sunt musafiri!“

(„Vizită“, de Ion Luca Caragiale)

- substantiv propriu → _____
- substantiv comun, gen feminin, număr singular → _____
- substantiv comun, gen feminin, număr plural → _____
- substantiv comun, gen masculin, număr singular → _____
- substantiv comun, gen masculin, număr plural → _____
- substantiv comun, gen neutru, număr singular → _____
- substantiv comun, gen neutru, număr plural → _____

● Adjectivul ●

1 Scrie câte un adjectiv care să exprime mărimea, forma și culoarea pentru fiecare dintre substantivele următoare:

- ♦ pom → _____ / _____ / _____
- ♦ fruct → _____ / _____ / _____
- ♦ floare → _____ / _____ / _____
- ♦ platou → _____ / _____ / _____

2 Descoperă adjectivul care se poate forma de la următoarele substantive, după model.

Model: floare → înflorit

trandafir → trandafiriu

cenușă → _____

castană → _____

negură → _____

noroi → _____

argint → _____

nor → _____

3 Analizează adjectivul din următorul text.

„Pe mușchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta și-a întins capul cu botul mic, catifelat și umed, pe spatul mamei lui, și, cu ochii închiși, se lasă dezmierdat. Căprioara îl linge, și limba ei subțire culcă ușor blana moale, mătăsoasă a iedului.“

(„Căprioara“, de Emil Gârleanu)

Recapitulare

Povestea toamnei

Într-un ținut îndepărtat trăia Bătrânul Anotimpurilor, cu cele patru fiice ale sale – Primăvara, Vara, Toamna și Iarna. Fiecare era de o frumusețe aparte, iar bătrânul le iubea pe fiecare la fel de mult, erau lumina ochilor săi. La vremea potrivită, marele Ceas al Timpului, care guverna acea împărăție, a arătat că era momentul ca cea de-a treia fiică să-și înceapă călătoria spre ținuturile locuite de oameni. Urma să le aducă acestora multe și bogate daruri, pe care le pregătise din timp – culori din cele mai blânde și luminoase luate de la Pictorul magic, flori delicate și înmiresmate de la Florarul împărăției, ploi mănoase și bogate din Cămara cerului, roade gustoase de la Grădinarul Șef și multe, multe altele.

Dar Toamna nu prea era mulțumită, și-ar fi dorit și altceva – ceva care să o facă și mai frumoasă și iubită de oameni.

– Dar ești minunată, îi spuse tatăl, ce ți-ai putea dori mai mult?

– Aș vrea, se gândi îndelung fata... ca Soarele să strălucească doar pentru mine.

– Dar acest lucru nu e posibil, Soarele e prietenul vostru, deci și al surorilor tale. Lumina sa neprețuită vă însoțește pe fiecare în călătoria voastră.

– Dar eu vreau ca Soarele să fie doar al meu, de fapt... să fiu chiar eu Soarele.

– Ce gând mai e și acesta? întrebă mirat Bătrânul Anotimpurilor. Ți-am explicat, frumusețea ta e dată de veșmintele deosebite pe care le porți și toate darurile cu care ești împodobită.

– Dacă nu vrei să-mi faci pe plac și să poruncești Soarelui ce ți-am spus, atunci anul acesta nu mai plec în călătorie. Și nu-mi pasă ce vor crede oamenii.

Văzând că fiica rămase îndărătnică în hotărârea sa și nu mai putu să facă nimic pentru a o îndupleca, bătrânul se retrase pentru a cugeta. Fiica sa devenise mândră și foarte aprigă în dorințele ei. După un timp, o chemă la sine și îi spuse:

– Dacă vei pleca la vremea potrivită, când te întorci te voi îmbrăca în cea mai frumoasă haină din câte au existat vreodată. E o haină cum nu există alta pe lume. Dar ai de făcut un singur lucru – să aduni în coșul tău toate razele de soare. Și când le vei strânge pe toate vei străluci mai frumos ca niciodată, căci vei fi îmbrăcată în haina Soarelui.

Și de atunci Toamna încearcă în fiecare an să adune cât mai multe raze de soare, pentru a primi de la tatăl său haina cea minunată. Dar Soarele deseori se retrage în spatele norilor, se ascunde printre copaci, între ramurile și frunzele lor, printre flori, aleargă mai iute ca vântul, nu se lasă prins defel. Căci razele sale sunt doar pentru acei care nu sunt mândri, iar frumusețea pentru cei care nu au îndrăzneala de a se crede Soare.

Sursa: psihointegrativa.ro; mir-psihologii.ru

1

Încercuiește răspunsul corect.

Textul este:

a) o poezie; b) un articol; c) o poveste.

Acțiunea textului se petrece:

a) într-un ținut; b) în parc; c) în cer.

Povestea are:

a) 4 alineate; b) 11 alineate; c) 7 alineate.

Toamna era:

a) mândră și foarte aprigă;

b) sprintenă și îndărătnică;

c) roșcată și îndrăzneță.

2

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor propoziții, scriind în dreptul fiecăreia un **A** pentru cele adevărate sau un **F** pentru cele false.

☆ Bătrânul Anotimpurilor guverna acea împărăție.

☆ Toamna aducea ploi mănoase și bogate din Cămara cerului.

☆ A treia fiică și-ar fi dorit să fie și mai frumoasă și mai iubită de oameni.

☆ Frumusețea Toamnei era dată de veșmintele deosebite și de darurile cu care era împodobită.

☆ Bătrânul i-a cerut să adune în coș toate roadele.

☆ Razele Soarelui sunt doar pentru cei care nu sunt mândri.

3

Precizează câte un cuvânt cu înțeles asemănător pentru cuvintele:

fiice, daruri, veșminte, defel.

4

Găsește câte un cuvânt cu înțeles opus pentru fiecare dintre cuvintele:

bucurie, a opri, bătrân, pușin.

5

Desparte în silabe cuvintele: *îndepărtat, frumusețe, să aduni, multe.*

6 Barează forma greșită a cuvintelor scrise colorat.

- ☆ Bătrânul le iubea *l-alla* fel de mult.
- ☆ Toamna *s-a/sa* plimbat prin lume.
- ☆ Tatăl *i-alia* cerut să adune toate razele de soare.
- ☆ Soarele aleargă *mai/m-ai* repede ca vântul.

7 Alcătuieste două enunțuri în care cuvântul *bătrân* să fie, pe rând, substantiv și adjectiv.

8 Analizează părțile de vorbire din propoziția următoare:

Frumoasa Toamnă a ascultat de tatăl ei.

9 Realizează un text creativ de 10-12 rânduri în care să descrii frumusețea acestui anotimp.

II. LOCURILE DIN SUFLETUL MEU

Țara. Poporul

după Alexandru Vlahuță

• Înțelegerea textului • Comunicare •

„Țara. Poporul” este un fragment din volumul lui Alexandru Vlahuță, „România pitorească”, operă prin care autorul prezintă frumusețile regiunilor din țara noastră. Acest fragment este așezat la finalul operei și constituie o concluzie a călătoriei prin țara noastră.

1

Completează spațiile libere.

- ◆ România este așezată pe locurile pe care, în trecut, era țara numită _____.
- ◆ Dacii conduși de _____ au fost înfrânți de _____ conduși de _____.
- ◆ Capitala României este _____ și se află pe locul pe care, odinioară, își păștea oile _____.
- ◆ Ziua Națională este _____, iar imnul este _____.

2

Bifează răspunsurile corecte.

● „neamuri ce nu le mai încăpea lumea” înseamnă:

- popoare dornice să cucerească;
- rude plecate prin întreaga lume;
- popoare urâte de vecinii lor.

● „urmașii vrednici și ai soldaților biruitori... și ai uriașilor învinși” înseamnă:

- cei care veneau în urma soldaților;
- poporul geto-dac; urmașii romanilor și ai dacilor.

● „mai bine muriți prin sabia lui decât să fiți privitori ai nenorocirii țării voastre” înseamnă:

- acceptați pedeapsa dușmanului, ca să nu vă omoare;
- fugiți din calea inamicului care cucerește țara;
- luptați pentru o țară liberă, nu ocupată de străini.

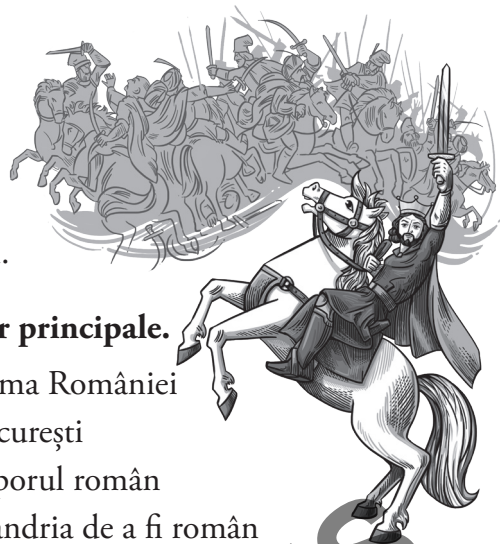
● „lămurit în focul atâtor suferințe” înseamnă:

- format; convins; ars.

● „o adevărată religie iubirea de patrie“ înseamnă:

- românii își iubesc țara precum își iubesc credința;
- iubirea de patrie se învață la ora de religie;
- patriotismul este caracteristic oamenilor credincioși.

3

a) Împarte textul în fragmente, corespunzător ideilor principale.

- * Așezarea României
- * Strămoșii noștri
- * Ștefan cel Mare
- * Frumusețea Țării Românești
- * Faima României
- * București
- * Poporul român
- * Mândria de a fi român

b) Transformă ideile principale din titluri în propoziții dezvoltate.

4

Jurnalul cu dublă intrare

Fragmentul care mi-a plăcut cel mai mult este: Am ales acest fragment pentru că:

--	--

5

Explică semnificația fiecărei culori de pe steagul României.

6

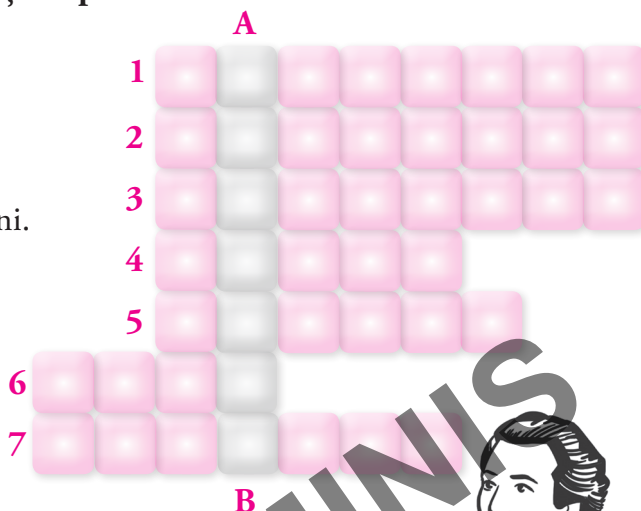
Motivează! Autorul prezintă frumusețea țării și a poporului român. Scrie pe spațiul dat ce te face să fii mândru că ești român.

7

Cuvinte încrucișate. Completează careul de mai jos cu numele de familie al unor români celebri, apoi citește ce ai obținut pe verticala A-B.

1. A sculptat în lemn și piatră.
2. A obținut prima notă de 10 la gimnastică.
3. A fost numit „Luceafărul poeziei românești”.
4. A obținut numeroase premii în tenis în ultimii ani.
5. A compus „Rapsodia română”.
6. Provine din Dobrogea și s-a remarcat în fotbal.
7. Este autorul primului abecedar.

● Elemente de limba română ●

1

Scrie câte un cuvânt cu sens asemănător pentru:

- ❖ hotare = _____
- ❖ să răspundă = _____
- ❖ mă dojenesc = _____
- ❖ trăinicie = _____
- ❖ crâncene = _____
- ❖ veacuri = _____
- ❖ divină = _____
- ❖ pururea = _____

2

Rescrie expresiile de mai jos, înlocuind cuvintele subliniate cu altele cu sens opus.

- ❖ granițe mai largi ≠ _____
- ❖ cele mai crâncene lupte ≠ _____
- ❖ soldații biruitori ≠ _____
- ❖ legăminte rușinoase ≠ _____
- ❖ păraiele se despletesc ≠ _____
- ❖ întinsele șesuri ≠ _____
- ❖ zilele senine ≠ _____
- ❖ plină de milă ≠ _____

3

Selectează din paranteză sensul cuvântului *neam* în propoziția *Românii sunt un neam de oameni viteji.* (deloc, popor, familie)

Alcătuiește câte o propoziție în care acest cuvânt să aibă celelalte două sensuri.

4 Completează tabelul, potrivit rolului cratimei în expresiile: *și-a trebuit, unde-și păștea, ce-au văzut, taie-n cruciș, de-aici, c-un trecut, n-am spus, mă-ntreb.*

marchează lipsa lui „î“	marchează lipsa lui „u“	leagă două cuvinte

5 Scrie cinci cuvinte înrudite cu *român*.

Model: bătrân: bătrânesc, bătrânețe, bătrânește, îmbătrânit, neîmbătrânit, a îmbătrâni, bătrânel

6 În textul de mai jos s-au strecurat câteva greșeli. Descoperă-le, apoi rescrie textul corectat pe spațiul de mai jos.

Alecsandru Vlahuță prezintă în acest fragment cum sa format țara și poporul Român.

În urmă cu peste douămii de ani, romanii lui Traian a rămas în Dacia în urma unor lupte puternice. Romani sunt urmași-i demni ai harnicelor daci, dar și a-i curajioșilor romani. Conduși de domnitori enblematici ca Mircea cel bătrân și Marele Ștefan, ei au ținut piept numeroaselor popoare care iau atacat. Dorința de libertate și dragostea de țară a strămoșilor leau dat putere s-ai țină pe dușmani departe de granițele țării.

Apele curgătoare povestesc despre locurile frumoase întâlnite din Carpați până la Mare. Vântul leagănă, ca un cântec lanurile Bărăganului.

Suntem mândrii de țara și poporul din care facem parte!

● Substantivul ●

1

Subliniază:

a) substantivele care au **doar formă de singular**;

carte, fasole, lapte, înghețată, cacao, garoafă, pătrunjel, dor, foame, sânge, miere

b) substantivele care au **doar formă de plural**;

lacuri, nume, pantaloni, bluze, icre, solzi, zori, aplauze, picioare, ochelari, nasturi

c) substantivele care au **aceeași formă și la singular, și la plural**.

ardei, roșii, vulpe, ochi, ponei, arici, licee, unchi

2

Încercuiește formele corecte de plural.

pâraie – pârâuri

chibrite – chibrituri

ciocolăți – ciocolate

coperte – coperti

aragaze – aragazuri

fabrice – fabrici

monede – monezi

coale – coli

castele – casteluri

3

Completează cu explicația potrivită, apoi alcătuieste enunțuri cu fiecare formă de plural a cuvintelor date.

Model:

vis

visuri = aspirații, idealuri
vise = imagini din timpul somnului

Prin muncă, transformăm visuri în realitate.

Noaptea trecută am avut vise frumoase.

cap

capete = _____
capi = _____

creier

creiere = _____
creieri = _____

masă

mese = _____
mase = _____

4 Înlocuiește substantivul comun din paranteză cu un substantiv propriu.

- ♦ (țara) _____ are capitala la (orașul) _____ .
- ♦ (băiatul) _____ citește o poezie scrisă de (poetul) _____ .
- ♦ (fluviul) _____ se varsă în (marea) _____ .
- ♦ (cântecul) _____ este interpretat de (solistul) _____ .

5 Găsește șase perechi de substantive care au pentru feminin o formă complet diferită față de forma masculină.

Exemplu:

unchi – mătușă, cocoș – găină

6 Subliniază substantivele din textul de mai jos, apoi analizează-le.

„N-a mai trăit mult după aceea nici Smaranda Creangă. Mama fusese aprigă și ageră femeie. Ea își pusese toate puterile ca să dea la învățătură pe Ion, care i se părea ei că îi seamănă la ascuțimea înțelegerii. Cu toată împotrivirea bărbatului, hotărârea femeii s-a împlinit.“

(„Ion Creangă“ – Mihail Sadoveanu)

Să râdem!

Învățătoarea îi întreabă pe elevi:

- Care este pluralul pentru substantivul **copil**?
- **Gemeni**, doamna învățătoare! a răspuns Ionel.

* **Tu ce părere ai?**

20. Constanța

[...] Soarele asfințește, lungind pe mare umbrele orașului. E o seară frumoasă, liniștită, una din acele dulci seri de vară în care simți o adevărată fericire să te lași în voia visurilor. Valurile, cu vâjâitul lor legănător, țin ison orchestrei de pe mal, a cărei fanfară se-mprăștie lin în largul mării. Pe cer se aprind candelabre de stele. De pe terasa hotelului Carol îmi lunec ochii pe sclipitoarea câmpie a mării și cuget la vremile-ndepărtate, la câte întâmplări și prefaceri au curs după ele. Mă gândesc la blândul și nefericitul Ovidiu... Aici și-a plâns amărăciunile surghiunului gingașul poet al Romei. Străin, bolnav, neînțeleș de nimeni, el nu găsește, în sufletu-i abătut, un cuvânt de laudă nici pentru locul, nici pentru poporul în mijlocul căruia e osândit să trăiască. În versul lui urlă crivățul iernelor grozave cari-nghețau marea, pe lira lui suspină dorul de soție, de prieteni, de patria lui pururea frumoasă și surâzătoare, din care-a fost gonit și pe care n-avea s-o mai vadă niciodată.

Au trecut de-atunci nouăsprezece veacuri.

Azi, poete, nu te-ai mai simți așa de străin în locurile acestea. N-ai mai vedea chipuri

fioroase de barbari îmbrăcați în cojoace, nici marea prefăcută-n pod sunător de gheață. Sciții s-au dus, și Tomi s-a dărăpănat, și toate s-au schimbat de-atunci. Patria ta, neamul tău a răzbătut încoace, și o lume nouă a răsărit aici, pe pământul acesta stropit de lacrimile tale; un nou oraș s-a ridicat din valurile Pontului, sub un cer tot așa de albastru și de cald ca și al frumoasei Italii. Din mijlocul acestui oraș, statuia ta de bronz privește visătoare peste câmpia acoperită de ruinele cetăților și lagărelor romane, sub zidurile cărora zac oasele compatrioților tăi. Azi te-ai primbla pe uliți romane, printre vechi monumente, pe ale căror lespezi de marmură ai citi nume cunoscute și scumpe inimii tale; pe scutul legionarilor de piatră ai revedea pe cei doi prunci aplecați la sânul lupoaicei, și ai căuta cu noi în adâncimea vremii obârșia îndepărtată a gloriosului tău neam. Azi nu s-ar mai tângui așa de jalnic lira ta, căci ai trăi aci în mijlocul unui popor care ți-ar fi drag, între oameni al căror chip ți-ar aminti trăsăturile mândre ale cetățenilor romani și-n a căror limbă – mlădioasă și sonoră ca și versurile tale – ai regăsi, cu atâta sfințenie păstrate, urmele vieții din graiul stins de mult al poporului tău.

Publius Ovidius Naso a fost un poet roman, cunoscut în limba română sub numele de **Ovidiu**. Datorită perfecțiunii formale a stilului și fanteziei creatoare, a devenit unul dintre clasicii literaturii latine, alături de Horațiu și Virgiliu. În anul 8 al erei noastre, în luna decembrie, din ordinul împăratului Augustus, a fost luat din mijlocul familiei și obligat să plece pe coasta Mării Negre. A murit în portul roman Tomis, Constanța de astăzi. Nici astăzi nu se știe unde i se află mormântul.

Cetatea lui Bucur

de Dumitru Almaș

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Legenda este o povestire în versuri sau în proză, în care elementele fantastice se împletesc cu realitatea. Spre deosebire de basm, legenda explică originea unor ființe, plante, animale, localități sau desfășurarea unor fapte sau momente eroice. I se mai zice și **mit** și se referă la ceva ce nu s-a dovedit niciodată.

1

Completează enunțurile.

Cele două variante de legendă prezintă cum a luat ființă _____ și îl au ca personaj comun pe _____. În varianta A aflăm că pe fiica lui Bucur o cheama _____, iar în varianta B că Bucur se căsătorește cu _____. Finalul, în ambele legende, ne spune că București este capitala României, care, la început, a fost o așezare mică, pe malul râului _____, unde ciobanul _____ și cu familia sa s-au stabilit.

2

Încercuiește varianta corectă.

■ Ciobanul avea:

- a) oi multe, cai, doisprezece câini și zece măgari;
- b) oi multe, câini voinici, doisprezece măgari și zece cai;
- c) douăsprezece oi, zece câini, mulți cai și măgari.

■ Ucenicii și ciobanii lui Bucur trebuiau să fie puternici, ca:

- a) să apere turma de animalele sălbatice;
- b) să pună pe fugă oamenii răi;
- c) să nu-i prindă tătarii cu lațul;
- d) să apere turma de fiare și de oamenii răi.

■ Bucur și cei doi ucenici au prins tătarii care i-au răpit fiica:

- a) pe podul de gheață format din apele râului Nistru;
- b) pe podul de gheață de peste Dâmbovița;
- c) prin pădurile și poienile de prin lunca Dâmboviței.

■ Bucur a construit o casă mare, împrejmuțată cu gard înalt, o bisericuță și a adunat:

- a) mai multe animale;
- b) tot mai mulți români;
- c) mai mulți copii;
- d) tot mai multe bogății.

■ În legenda B, Dâmbovița este o:

- a) apă;
- b) fată;
- c) pădure;
- d) prințesă.

■ Râul Dâmbovița s-a format după ce:

- a) fata pădurarului l-a întâlnit pe Regele Munților;
- b) Bucur și Dâmbovița au înfipt cuțitul în piatră;
- c) fata pădurarului s-a rătăcit într-o pădure mare și adâncă;
- d) Prințul Munților s-a căsătorit cu Dâmbovița.

3

Realizează comparații, unind cuvintele din prima coloană cu cele din coloana a doua. Alcătuieste cu acestea enunțuri pe care să le scrii pe spațiul dat.

se repezeau ●
gard înalt ●
limpede ●
ochi ●
păr ●

● ca borangicul
● ca lacrima
● ca un adevărat zid de apărare
● ca săgeata
● ca floarea de cicoare

4

Transcrie din text enunțurile:

- care o descriu pe Anca, fiica lui Bucur; _____
- care descriu reacția lui Bucur când a aflat de răpirea fiicei sale.

5

Scie în paranteză sensul verbului subliniat, apoi alcătuieste propoziții cu celelalte sensuri ale acestuia.

* Ciobanul Bucur s-a aprins de mânie la aflarea veștii. (_____)

(s-a luminat, s-a enervat, s-a ars)

* Pe tătari i-a ajuns la o apă mare. (_____)

*

*

(a prins, a săturat, a fost suficient)

6

Găsește în text, apoi mai scrie încă două cuvinte care să conțină:

- ♦ vocala dublă **e**: _____
- ♦ vocala dublă **i**: _____
- ♦ consoana dublă **n**: _____

• Elemente de limba română •

1

Desparte cuvintele în silabe și încercuiește grupurile de sunete învățate:
vremea, poienile, trebuia, oameni, frumoasă, traversează

2

Alintă cuvintele: *pădure, cioban, oi, câini, gheare, oraș, casă.*

3

Subliniază intrusul în seria cuvintelor cu sens asemănător pentru:

- ☞ baci → cioban, oier, agricultor, păstor
- ☞ rob → cărturar, prizonier, sclav, captiv
- ☞ mișuna → forfotea, se agita, se vânzolea, mirosea
- ☞ bulboană → vârtej, vâltoare, văpaie, învolburare
- ☞ fărtați → camarazi, tătici, amici, tovarăși

4

Încercuiește varianta potrivită fiecărui enunț.

- ☆ Umbla **demult/de mult** un cioban cu turma lui.
- ☆ Fugarii au oboșit **demult/de mult** ce-au alergat.
- ☆ Caii lui erau **numai/nu mai** buni de alergătură.
- ☆ Nu **numai/nu mai** de fiare apăra Bucur turma!
- ☆ Unii tătari **numai/nu mai** puteau trece podul de gheață.
- ☆ Trăia **odată/o dată** un pădurar sărac.
- ☆ Nu se știe **odată/o dată** exactă a înființării Bucureștiului.

5

Scrie variantele de despărțire la capăt de rând a cuvintelor: *primăvara, innădiseră, secretele, așezarea.*

6

Explică folosirea semnelor de punctuație indicate.

a) **virgula:** Câinii lui Bucur nu se temeau nici de lupi, nici de urși, nici de vulturi.

Într-o zi, Prințul Munților s-a rătăcit prin pădure.

b) **semnul exclamării:** Frumoasă fată mai era Anca!

c) **ghilimelele:** Aici au construit și o bisericuță, numită „Biserica lui Bucur“.

d) **punctul:** București este astăzi frumoasa capitală a României.

7

Descoperă cuvintele ascunse!

Model: **dulceață** → **du, dulce, ulcea, cea, ceață, ea, ață**

lacrima

așezarea

sumanele

8

Scrie în paranteză ce este ca parte de vorbire cuvântul subliniat.

- ◆ Bucur avea o frumoasă fată. (_____)
- ◆ Prințul Munților a văzut-o pe frumoasă și a cerut-o de soție. (_____)
- ◆ Bucur avea ucenici meșteri la stâna lui. (_____)
- ◆ Mulți meșteri au lucrat la ridicarea bisericuței. (_____)
- ◆ El meșteri la căruță. (_____)
- ◆ Mulți români s-au adunat pe lângă așezarea ciobanului. (_____)
- ◆ Tinerii români sunt mândri de țara lor. (_____)

Harta

*Pe perete agățată,
tuturor ea ne arată:
țări, orașe, lumea toată,
munți și ape. Stă la tablă
la ora de geografie.
Știi tu oare? Ce să fie?*

1

Găsește răspunsul la ghicitoare și scrie-l pe eticheta de mai jos.

2

Încercuiește varianta corectă.

- ▶ **Harta** reprezintă un desen prin care suprafețe mari/mici de teren sunt mărite/micșorate.
- ▶ Ea conține un **titlu**, o **scară** (care arată de câte ori a fost mărită/micșorată suprafața reprezentată) și **legenda** (care ne explică/povestește semnele convenționale folosite).

3

Înlocuiește semnele convenționale din textul de mai jos, apoi transcrie-l.

Împreună cu doamna învățătoare am plecat în Ploiești. Ne-am întâlnit în fața

la ora 8. În scurt timp eram pe

, dar am prins bariera peste

Până la destinație am trecut peste câteva

și un

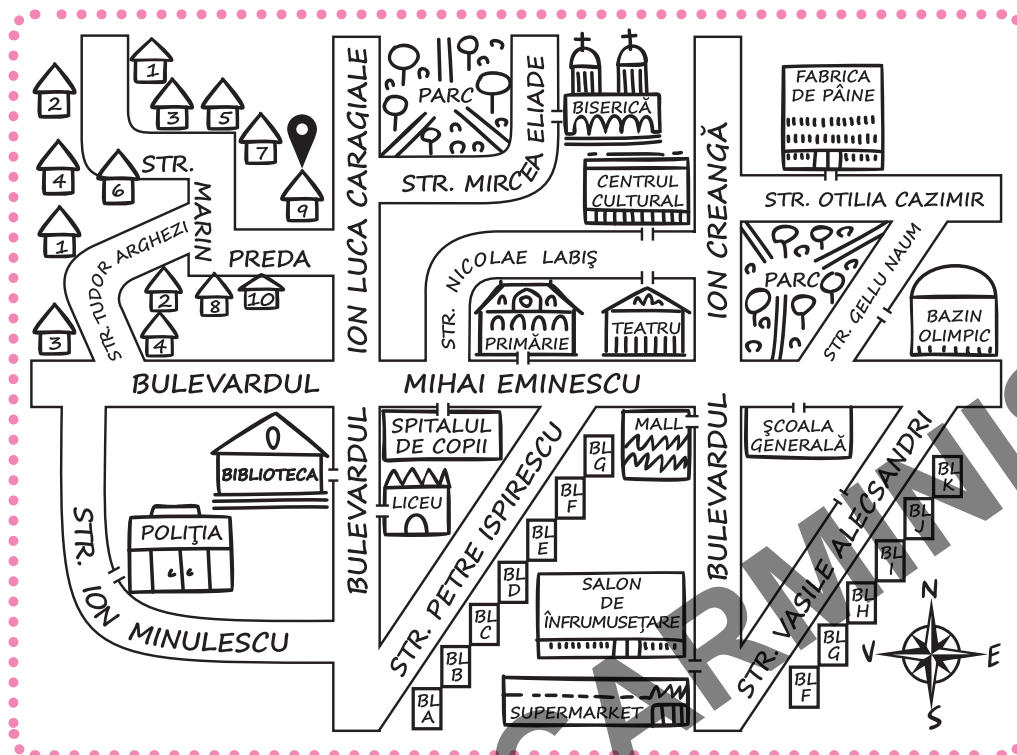

cunoscut. Ne-am propus ca în

următoarea excursie să ajungem pe un

4 Ai achiziționat un voucher la un salon de înfrumusețare, cadou pentru mama ta. În josul bilețului regăsești următorul plan. Trasează drumul de la locuința ta (zona marcată) până la salon.

5 a) Observă cu atenție harta. Informează-te asupra abrevierilor (prescurtărilor) județelor.

b) Colorează județele, folosind culorile indicate. Ce obiective turistice se află mai aproape de tine?

- * Mănăstirea Voroneț → SV – albastru deschis
- * Castelul Corvinilor → HD – verde
- * Castelul Bran → BV – roșu
- * Cimitirul Vesel din Săpânța → MM – albastru închis
- * Delfinariu → CT – gri
- * Castelul Peleş → PH – roz
- * Turnul Chindiei → DB – galben
- * Cetatea Poenari → AG – mov

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Pinguinii trăiesc în special în emisfera sudică. Fac parte din categoria păsărilor, dar nu pot zbura, ci înoată cu viteză mai mare de 30 km/oră. Se hrănesc cu orice prind în apă (pești mici, animale marine minuscule). Nu au dinți și nu își pot mesteca mâncarea, dar au niște spini cornoși în gură care îi ajută să împingă prada pe gât în jos. Au auzul foarte bun deși nu li se văd urechile. Trăiesc între 15 și 20 de ani. Își petrec jumătate din viață în apă și cealaltă jumătate pe uscat.

Labrador este o peninsulă mare din estul Canadei, cea mai mare din America de Nord.

1

Precizează:

- titlul și autorul; _____
- locul desfășurării acțiunii; _____
- personajele textului. _____

2

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor propoziții, scriind A pentru cele adevărate și F pentru cele false.

- Apolodor era tenor la ciroul din Târgul Moșilor.
- Pinguinul a vrut să plece spre Labrador pentru că nu-i plăcea la circ.
- PISOIUL Buză-Lată a încercat să îl împace.
- Ariciul i-a dăruit ace, iar ursul mure proaspete.
- Cea care l-a învățat prima gamă a fost cămila Suzi.
- Dirijorul Domilasolfa nu a fost de acord ca Apolodor să plece.
- Apolodor a sărit pe o aripă a bimotorului.
- Pinguinul a căzut pe țărm, cu parașuta spartă, adăpostit într-un fiord.
- Apolodor și-a continuat călătoria spre Labrador cu avionul.

3

Transcrie versurile care prezintă:

- unde trăia voios și zâmbitor Apolodor;

- aspectul pinguinului;

- motivul tristeții lui Apolodor;

- de ce a căzut el la Capul Nord.

4 Bifează cuvintele care arată însușirile lui Apolodor.

prietenos

responsabil

curios

trufaș

supărăcios

curajos

politicos

iubit

dur

viclean

răbdător

perseverent

vesel

5 Transcrie din text cuvintele care rimează cu:

măcar → _____ împace → _____ Nord → _____ spartă → _____

caimac → _____ tristă → _____ trist → _____ ocolit → _____

6 PRO sau CONTRA? Scrie cel puțin un argument în care să susții sau să respingi decizia lui Apolodor de a pleca spre Labrador.

PRO

CONTRA

7 Atelier creativ. Continuă acțiunea poeziei, imaginându-ți cum a fost călătoria lui Apolodor sau ce a văzut în Labrador.

• Elemente de limba română •

1 Subliniază cu o linie consoanele și cu două vocalele.

voios pinguin acrobat strălucitor prăpădi clocotitor

2 Bifează forma corectă de despărțire în silabe a cuvintelor următoare.

zâmbitor → zâm-bi-tor
zâ-mbi-tor

deznădejdea → de-znă-de-jdea
dez-nă-dej-dea

litra → lit-ră
li-tră

învățase → în-vă-ța-se
învăț-a-se

adăpostit → adă-post-it
a-dă-pos-tit

clocotitor → clo-cot-it-or
clo-co-ti-tor

3 Scrie cuvinte cu sens opus pentru:

voios \neq _____ deznădejdea \neq _____ s-a așezat \neq _____
ușor \neq _____ prieten \neq _____ curaj \neq _____
grăsuț \neq _____ dăruind \neq _____ a plâns \neq _____

4 **JOC** FAZAN. Scrie cuvinte noi, folosind ultima silabă a cuvântului anterior, ca în exemplul dat.

Exemplu: carte – temător – tornadă – dăruise – separare – regină – nămete...

- gheața – _____
- mure – _____
- aripă – _____

5 Alcătuieste câte o propoziție cu un alt sens al cuvântului subliniat din versurile de mai jos.

• „Dar într-o zi Apolodor,“

• „O, de-aș putea un ceas măcar“

• „Se poate prăpădi de dor...“

• „Mare potopul apelor.“

6 Unește versurile cu explicația potrivită a rolului virgulei.

- „Deci, nu era nici scamator“ ○
- „Grăsuț, curat, atrăgător“ ○
- „Hai, urcă-te, Apolodor...“ ○
- „Camila Suzi, cea mai tristă“ ○

- Separă explicația autorului.
- Desparte strigarea de restul propoziției.
- Marchează o scurtă pauză în vorbire.
- Separă termenii unei enumerări.

7 Scrie în casetă numărul greșelilor de scriere, apoi rescrie corect.

Pinguinul Apolodorera la început zâmbitor, dar apoi i sa făcut dor de frați să-i din labrador. Au plecat cu avionu de la Circ da a căzut la capul nord și la loat un vapor.

8 a) Explică sensul cuvintelor subliniate.

- ❖ Îmi aduci și mie puțin lapte?
- ❖ Am strâns o mie de lei de ziua mea.
- ❖ Cu acest pulover nu mi-e frig.

b) Alcătuieste propoziții cu: *cel/ce-l, ceai/ce-ai, nor/n-or.*

Organizator grafic

1 Scrie în casele tabelului informațiile corespunzătoare.

Poezia prezintă	
Știam despre pinguini că	
Am aflat că	
Aș vrea să aflu	

2 Completează organizatorul grafic de mai jos, apoi compune un text folosind informațiile solicitate. Dă-i un titlu potrivit.

Schimbări în natură

Viața păsărilor

TOAMNA

Activități agricole

Sentimente transmise

Cetățile, pagini de istorie

Cetatea este o construcție înconjurată de ziduri cu rol de apărare. În limba română termenul poate însemna de la o fortificație, până la redute sau localități medievale, înconjurate de ziduri de apărare, termen care diferă de „castel“, care face referire strict la o reședință nobiliară din mediul rural.

Au jucat un important rol militar, din Antichitate până în secolul al XVIII-lea. În România, cetățile sunt adevărate comori istorice care descriu acele vremuri, cu poveștile lor impresionante. Tocmai pentru acest motiv, turiști din toate colțurile lumii vin în țara noastră, pentru a le vizita și a le afla povestea.

Colorează bulinele din dreptul informațiilor greșite.

▪ Sarmizegetusa Regia:

- se află în Munții Orăștiei;
- a fost construită de romani;
- cuprindea șase citadele și cinci terase;
- a fost capitala Daciei;
- avea un sanctuar circular;
- este locuită și în prezent.

▪ Această fortăreață avea:

- ziduri de 3 m grosime și 4-5 m înălțime;
- locuințe, ateliere, magazii, hambare și rezerve de apă;
- terase la baza muntelui în care locuiau civili;
- țevi ceramice prin care circula apa folosită de nobili.

▪ Cetatea Târgoviște:

- a fost reședință și capitala Țării Românești;
- avea clădiri pentru familia și slujitorii lui Mircea cel Bătrân;
- se află pe malul stâng al Ialomiței;
- are Turnul Chindiei ridicat de Vlad Țepeș;
- a fost înconjurată de monumente arhitecturale.

▪ Cetatea Sucevei:

- a fost construită la porunca lui Ștefan cel Mare;
- avea la colțuri și în centru turnuri pătrate de apărare;
- era făcută din piatră, mortar și bârne de stejar;
- era înconjurată de ziduri de apărare.

▪ Cetatea Sighișoara:

- a fost construită de coloniștii sași în secolul al XII-lea;
- a inclus și prima școală din Sighișoara, lângă Biserica Cetății;
- astăzi cetatea nu mai este locuită;
- era înconjurată de turnuri de protecție împotriva turcilor.

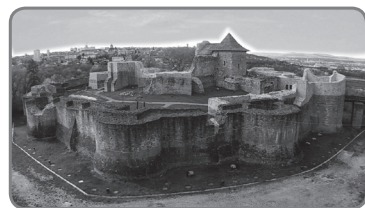
2 Unește cetatea cu figura istorică potrivită.

Sarmizegetusa Regia

Turnu Chindiei, Târgoviște

Cetatea Sucevei

Mircea cel Bătrân

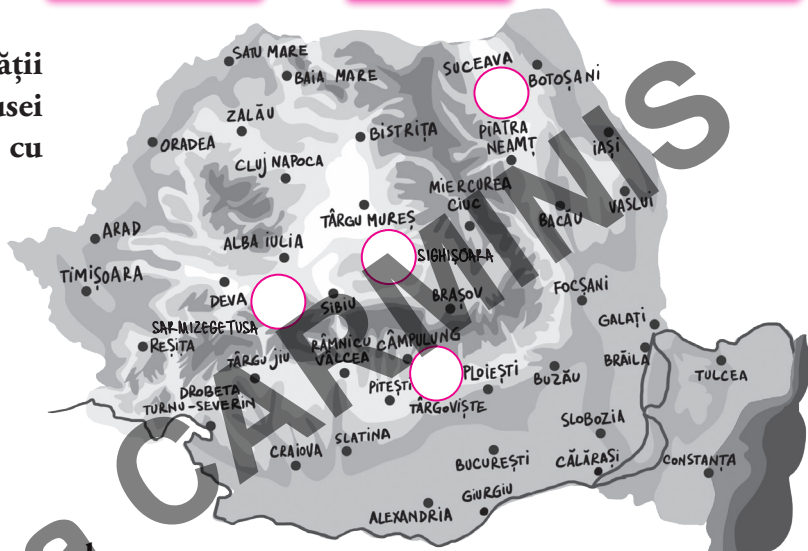
Decebal

Ștefan cel Mare

Vlad Țepeș

Petru I Mușat

3 Colorează cu maro poziția Cetății Târgoviște, cu verde a Sarmizegetusei Regia, cu roșu a Cetății Sighișoara și cu albastru poziția Cetății Suceava.

4 Citește pe roluri, împreună cu un coleg.

Comunicare

Cosmin: – Iulian, vrei să realizăm împreună proiectul „Din viața dacilor“?

Iulian: – Desigur. Imbinând informațiile adunate de noi, cu siguranță vom realiza un proiect valoros!

Cosmin: – Eu am aflat că ținutul Daciei era recunoscut pentru resursele sale naturale: fier, aur, argint, sare. La Sarmizegetusa Regia existau cele mai mari ateliere metalurgice din Europa acelor timpuri.

Iulian: – Mi s-a părut interesant că atât femeile cât și bărbații se preocupau de aspectul fizic și curățenia trupului și a locuințelor. Foloseau farduri, parfumuri și unguente pentru înfrumusețare...

Cosmin: – Se preocupau de curățenia locuințelor captând apa de izvor pe care o duceau în cetăți prin conducte de ceramică.

Iulian: – Opațele și candelabrele de bronz descoperite scot la iveală grija lor pentru iluminatul așezărilor.

Cosmin: – Despre religia lor ce ai aflat? Eu am găsit informații potrivit cărora geto-dacii arătau interes spiritualității.

Iulian: – Pe mine m-a impresionat modul în care se trimitea mesaj zeului Zamolxis: la fiecare patru ani, un luptător era aruncat în sus și lăsat să cadă în vârfurile a trei săgeți. Dacă solul nu murea, era reluat totul.

Cosmin: – Câtă dreptate avea Herodot, care îi numea pe daci „cei mai viteji și mai drepecți dintre traci“!

Joc de rol în perechi

5

Atelier creativ. Realizează o compunere în care să descrii cea mai apropiată cetate de localitatea ta natală. Te poți orienta după următorul plan:

Introducere: Care este localitatea natală și care cetate se află în apropiere?

Cuprins: În ce an a fost construită cetatea și de către cine? Cum arată zidurile? Cum trăiau oamenii în această cetate? În ce stadiu se află acum? (dacă mai poate fi vizitată, dacă este inclusă într-un patrimoniu cultural...).

Încheiere: Ce sentimente ai, trăind în apropierea acestei cetăți?

Știi că...?

Textul informativ (nonliterar) transmite cititorilor idei, modelează înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, demonstrează cum se realizează un obiect, cum funcționează un aparat etc.

Are ca scop transmiterea unor informații despre date, fapte, fenomene din realitate.

Sunt considerate texte informative: știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, programele de funcționare, buletinul meteo etc.).

Întrebările care ghidează lectura textului informativ sunt: „Despre ce suntem informați?“, „Cum suntem informați?“, „De ce?“ („În ce scop este transmisă informația?“).

Limbajul folosit conține cuvinte cu sensul lor propriu, fără expresii literare deosebite.

• Elemente de limba română •

1

Unește expresia cu explicația corespunzătoare.

- varietate arhitecturală •
- fortăreață dacică •
- blocuri de piatră •
- zonă sacră •
- rezidențe nobiliare •
- standard de viață •
- mențiuni documentară •
- memorial de călătorie •

- bucăți mari de piatră •
- suprafață destinată ritualurilor religioase •
- locuințe ale nobililor •
- însemnări despre locuri vizitate •
- loc dacic de apărare •
- scriere oficială a unui eveniment •
- construire în mai multe stiluri •
- nivel de trai •

2

Bareză varianta greșită de despărțire în silabe a cuvintelor următoare.

- arhitectonică: ar-hi-tec-ton-ică/ar-hi-tec-to-ni-că
- sistemului: sis-te-mu-lui/sis-te-mul-ui
- rezervoare: rez-er-voa-re/re-zer-voa-re
- complex: comp-lex/com-plex
- reședinței: re-șe-din-țe-i/re-șe-din-ței
- funcționat: fun-cti-o-nat/func-ți-o-nat

3

Scrive cuvinte cu sens opus, așezând una dintre silabele **a, ne, in, dez** în fața cuvintelor: *cunoscute, a înnoda, capabil, tipic, a integra, decis, interes, normal.*

4

Observă sensul expresiilor, apoi alcătuiește enunțuri cu trei dintre acestea.

- ❁ *a călca (pe covor)* = a pune piciorul, a păși
- ❁ *a călca (rufe)* = a netezi
- ❁ *a călca pe urmele cuiva* = a avea comportamentul cuiva
- ❁ *a călca strâmb* = a fi necinstit
- ❁ *a călca cu dreptul/stângul* = a porni bine/prost la o acțiune
- ❁ *a-și călca pe inimă* = a face ceva împotriva voinței sale

5

Subliniază varianta corectă în fiecare caz.

☆ După citirea textului „Cetățile, pagini de istorie“ **neam/ne-am** convins că românii au fost un **neam/ne-am** de oameni harnici și viteji.

☆ Elevii **iau/i-au** parte la ateliere, după cum **iau/i-au** sfătuit meșteșugarii.

☆ Vrem **săi/să-i** cunoaștem faptele de vitejie ale domnitorului, dar și pe ale ostașilor **săi/să-i**.

☆ Vizitatorii **iau/i-au** pliante cu informații după ce ghizii **iau/i-au** plimbat prin toate încăperile cetății.

6

Alcătuiește câte o propoziție în care cuvintele subliniate în substantivele proprii de mai jos să fie substantive comune. *Munții Orăștiei, Mircea cel Bătrân, Târnava Mare, Țara Românească, Biserica Cetății, Școala din Deal.*

Prepețița și puii ei

fragment

de Lev Tolstoi

O prepețiță își cloci ouăle într-un lan de ovăz, scoase pui, dar se tot temeă ca stăpânul ogorului să nu înceapă să cosească ovăzul. Plecând după hrana puilor, le porunci acestora să asculte bine și să-i povestească după aceea tot ce își vor spune oamenii. Când se întoarse pe înserate la cuib, puii îi dădură următoarea veste:

– E rău de noi, măicuță. A trecut pe aici stăpânul ogorului dimpreună cu feciorul său și i-a spus acestuia: „Ovăzul meu a dat în pârgă, trebuie cosit. Să te duci, fiule, pe la vecini și prieteni, să le spui că-i rog să vină la coasă.” E rău de noi, măicuță, mută-ne de aici, căci mâine-dimineață vecinii vor fi în lan.

Bătrâna prepețiță îi ascultă cu luare-aminte și spuse:

– Nu vă fie teamă, copii, stați fără grijă – ovăzul nu va fi secerat atât de repede.

A doua zi în zori, prepețița zbură iar într-ale ei și iar le porunci puilor să asculte ce va mai spune stăpânul lanului. Când se întoarse la cuib, puii îi spuseră:

– A dat iar stăpânul pe aici, măicuță, a tot așteptat prietenii și vecinii, dar n-a venit nimeni.

Atunci i-a spus feciorului: „Să te duci, fiule, pe la frați, pe la cumnați, pe la cumetri și să le spui că-i rog să vină neapărat mâine la coasă”.

– Nu vă speriați, copii, nici mâine nu va fi secerat ovăzul, spuse bătrâna prepețiță.

În ziua următoare, întorcându-se iar la cuib:

– Ei, ce-ați mai auzit?

A venit iar stăpânul cu fecioru-su pe aici, au tot așteptat rudele. Acestea nu s-au arătat. Atunci i-a spus el feciorului: „Se vede că degeaba așteptăm, fiule, că ajutor n-om primi de nicăieri. Ovăzul e în pârgă. Să pui în rânduială cele de trebuință, că mâine, cum s-o crăpa de ziuă, venim aici și ne apucăm singuri de coasă”.

– Ei, puișorii mei, spuse prepețița, de vreme ce omul a hotărât să pună singur mâna, fără să aștepte ajutorul altora, treaba se va face. Se cade să ne mutăm de aici.

Recapitulare

Rezervația Delta Dunării

1

Argumentează!

Textul „Rezervația Delta Dunării“ este un text _____, deoarece:

- (scopul) _____
- (limbajul) _____

2

Caută cu atenție informații în textul-suport pentru a completa spațiile lacunare.

Delta Dunării a fost recunoscută ca zonă umedă de importanță internațională în anul _____.

Suprafața de 340 000 de hectare se întinde pe teritoriul județelor: _____

_____. Delta s-a format datorită fluviului _____, care

Locuitorii acestei zone sunt de diferite naționalități: _____

_____. Pe lângă pescuit, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, _____ devine a doua ocupație permanentă a lor.

3

Citește următoarele enunțuri. Pentru fiecare dintre acestea încercuiește litera **A dacă enunțul este adevărat sau litera **F** dacă este fals.**

Delta Dunării a fost declarată Rezervație a biosferei, în cadrul Programului UNESCO.	A	F
Herodot a lăsat prima știre istorică despre Dunăre.	A	F
Flora Deltei Dunării ocupă 3 sferturi din totalul suprafeței.	A	F
Aici întâlnim milioane de păsări călătoare.	A	F
Populația de aici a fost mereu răzleață datorită mediului acvatic.	A	F
Elementele tradiționale și așezările umane au înfățișare și viață specifice deltei.	A	F

4

Realizează un plan de idei sub formă de titluri, care să cuprindă cele mai importante informații despre Delta Dunării.

- Aprecierii internațională

- _____
- _____
- _____
- _____

5

Transcrie din textul din manual informațiile care ți-au stârnit interesul.

6 Bifează șirurile care conțin doar cuvinte cu sens asemănător.

☐ porțiune, zonă, sector, regiune	☐ categorie, soi, specie, fel
☐ apărare, ferire, ocrotire, protejare	☐ mărimi, densități, concentrații, greutate
☐ recunoscut, identificat, apărat, acceptat	☐ îndeletnicire, meserie, preocupare, ocupație

7 Subliniază intrusul din seria de cuvinte cu înțeles opus.

- umedă → uscată, zbicită, rodnică, zvântată
- protejare → acoperire, devastare, stricare, nimicire
- mult → nițel, oleacă, insuficient, exagerat
- natural → păduros, artificial, imitat, contrafăcut
- se întinde → se strânge, se împrăștie, se adună, se îngrămădește
- temporară → permanentă, eternă, iminentă, veșnică

8 Desparte în silabe cuvintele.

- importanță → _____ totdeauna → _____
- teritoriile → _____ albastru → _____
- aproximativ → _____ protejării → _____
- internațională → _____ tradiționale → _____

9 Alcătuieste propoziții în care cuvintele *părintele, vin, mic, chilia, roșie* să aibă alte sensuri decât cele din textul „Rezervația Delta Dunării“.

10 Scrie între paranteze tipul fiecărui bilet.

Dragă mamă,

Am plecat la Mihai să realizăm proiectul de la Științe.
Mă întorc înainte să se întunece.

(_____)

Remus

Mihai,

Te rog să îmi împrumuți și mie enciclopedia ta! Am nevoie de informații despre Delta Dunării.

(_____)

Rodica

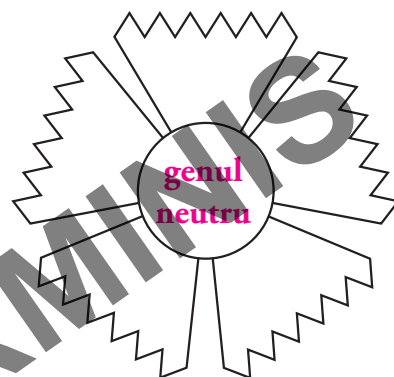
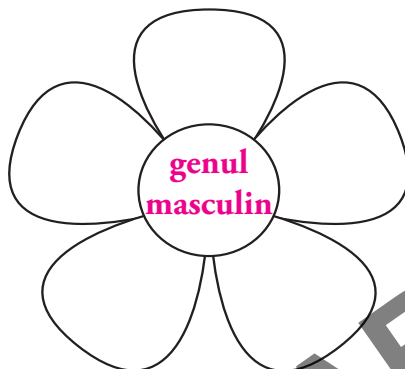
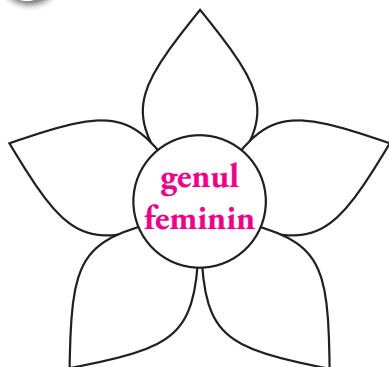
Dragă Miruna,

Îți mulțumesc pentru pliantele oferite! Mi-au fost de mare folos!

()

Carmen

11 Scrie pe fiecare petală câte un substantiv la genul indicat. Precizează numărul.

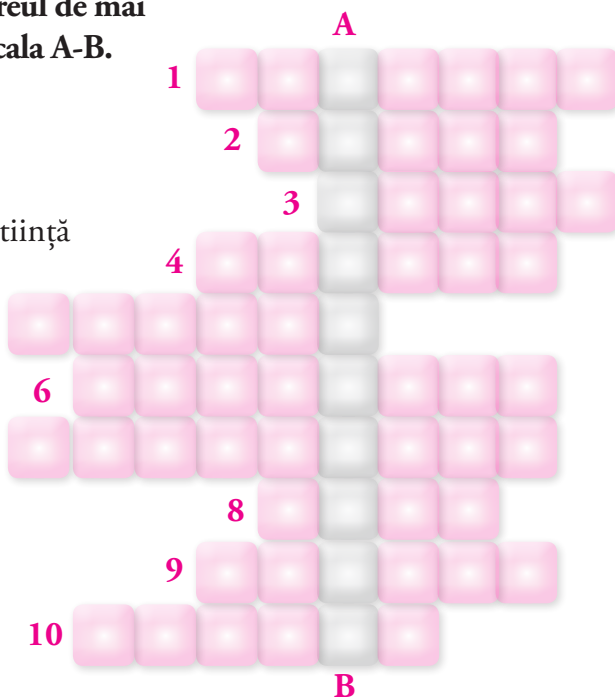

12 *Fișă de portofoliu.* Ai ocazia de a scrie un articol în revista școlii. Tematica este promovarea regiunii geografice din care face parte orașul/satul tău. Realizează materialul oferind cât mai multe informații.

13 *Joc* Cuvinte încușate. Completează careul de mai jos, apoi citește ce ai obținut pe verticala A-B.

1. „Părintele istoriei“
2. Formată de Dunăre înainte de vărsare în mare
3. Arbust înalt până la 5 m care crește în Delta
4. Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
5. Unitate de măsură a suprafeței Deltei Dunării
6. Etnici de origine rusească din Tulcea
7. Județ-port la mare
8. Plantă folosită la acoperitul caselor în Delta
9. Brațul nordic al Deltei
10. Județ la sud de granița cu Ucraina.

*Cuvântul este REZERVAȚIE, iar răspunsurile sunt: HE-
RODOT DELTA, UNESCO, HECTAR,
LIPOVENI, CONSTANȚA, STUF, CHILIA, TULCEA*

III. MESERIA DE COPIL

Lumea lor!

de Ștefan Octavian Iosif

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează enunțurile.

- Titlul poeziei este _____.
- Poezia a fost scrisă de _____.
- Tema prezentată este _____.
- Poezia este structurată în _____ strofe a câte _____ versuri prin care autorul descrie cum _____ când părinții lor nu sunt acasă.

2

Bifează răspunsurile potrivite.

- „Doarme dus sfânt' Nicolae“ înseamnă:
 - Sfântul Nicolae s-a dus să se culce.
 - Nuiaua care-i sperie pe copii e la locul ei.
 - Nu a ajuns Moș Nicolae cu cadourile.
- „Au rămas stăpâni în casă“ înseamnă:
 - Sunt singuri acasă.
 - Stăpânii sunt acasă.
 - Fac ce vor cu casa.
- „Uite popa, cum îngână/Liturghia...“ înseamnă:
 - Un copil îl îngână pe altul.
 - Preotul imită un copil.
 - Un copil imită preotul.
- „Ca de ipsos stau de frică“ înseamnă:
 - Au încremenit.
 - Se joacă.
 - S-au culcat.
- „Smirnă-s... diavolii de sfinți“ înseamnă:
 - Diavolii fug din cauza smirnei.
 - Sfinții dau cu smirnă.
 - S-au cumințit copiii.
- „Numai colbul din odaie/Joacă-n raza aurie...“ înseamnă:
 - Firele de praf dansează pe o rază aurie.
 - Doar firele de praf se mai mișcă în lumina soarelui.
 - În cameră este distracție mare.

3 Transcrie din text cuvintele care rimează cu:

argintii → _____ fetică → _____ frică → _____ părinți → _____
masă → _____ bat → _____ este → _____ știe → _____

4 Marchează manifestările copiilor în lipsa părinților, așa cum apar în poezie.

☐ Fac multă gălăgie.	☐ Citesc povești.
☐ Se urcă pe masă.	☐ Se bat.
☐ Sar coarda.	☐ Se uită în oglindă.
☐ Fac curățenie.	☐ Se joacă de-a doctorul.

5 Scrie pe spațiul dat ce faci tu când rămâi singur acasă.

Cum ai reacționa dacă tu ai fi părintele copiilor din poezie și ai descoperi ce fac ei când rămân singuri acasă? Imaginează împreună cu un coleg/o colegă dialogul și măsurile luate.

• Elemente de limba română •

1 Scrie pe prima linie cuvinte cu sens asemănător, iar pe a doua linie cuvinte cu sens opus pentru:

• doarme – _____ – _____	• se hlizește – _____ – _____
• zarvă – _____ – _____	• frică – _____ – _____
• stăpâni – _____ – _____	• ridică – _____ – _____
• se bat – _____ – _____	• diavoli – _____ – _____

2 a) Alintă cuvintele: *copii, masă, picior, sfinți, odaie, oglindă.*

b) O altă formă de alintare a cuvântului *fată*, decât cea din text, este _____ .

3

Rescrie propozițiile de mai jos, așezând înaintea cuvântului *mai* cuvântul *nu*.

- ★ Vreau să mai ningă. _____
- ★ Corina mai citește lecția la istorie. _____
- ★ L-am rugat să mai aștepte la ușă. _____
- ★ Mai mănânc prăjituri! _____

4

Înlocuiește cuvintele *doar* sau *tocmai* cu *numai*. Scrie propozițiile obținute.

- ❖ Doar Mara a venit pe la mine. _____
- ❖ Tocmai așa poți scrie corect. _____
- ❖ Visul a durat doar o clipă. _____
- ❖ Am luat tocmai cât a fost necesar. _____

5

Scrie ce rol are cratima în fiecare dintre situațiile: *unu-i*, *c-o*, *vargă-n*, *marele-mpărat*, *cine-o fi*.

6

Explică ce marchează punctele de suspensie în exemplele următoare.

a) „Apa se domolește... Vâslașii își dau binețuri cu oamenii de pe mal, se întreabă de-ale lor, iar bolțile pădurilor parcă vorbesc și ele...” (Alexandru Vlahuță, „Pe plută de la Dorna la Piatra“)

b) „– Dar pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluiere scurte, și trenul se oprește pe loc, producând o zguduitură puternică.

– Ce e? Ce e?... Toți pasagerii sar înspăimântați la ferestre, la uși, pe scări...” (Ion Luca Caragiale, „D-I Goe...”)

c) – Vrei să vii?

– !!...

Nicușor

după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Știi că...?

- Cândva, spiridușii erau considerați personaje negative; ei furau cadourile de sub brad, nu le aduceau. Abia în secolul al XIX-lea au devenit prietenii lui Moș Crăciun.
- În Irlanda, Moș Crăciun nu primește lapte cald cu fursecuri, ci o halbă cu bere Guinness (băutura tradițională irlandeză), în Suedia e ospătat cu o budincă de orez, iar în alte zone se lasă morcovi pentru reni.
- „Statuia Libertății“ a fost cel mai mare cadou de Crăciun și a fost dăruită de francezi americanilor în 1886.
- În 1983, în Montreal (Canada) s-a înființat o adresă oficială a lui Moș Crăciun, unde acesta primește scrisori de la copii, dar le și răspunde copiilor.
- Beteala cu care se împodobește bradul a fost inventată în 1610 în Germania (prima țară care a împodobit bradul) și era făcută din argint.
- Tradiția spune că în podoabele de Crăciun trebuie să se regăsească roșu, verde și auriu. Verdele simbolizează viața și renașterea, roșu – sângele lui Hristos, iar auriu – lumina și bogăția.

1

Completează cu **A** (adevărat) sau cu **F** (fals).

- ◆ Drumul conului Mișu spre oraș trecea printr-o grădină frumoasă în care primăvara cânta o privighetoare.
- ◆ Conu Mișu i-a dat băiatului doi bani să cumpere privighetorii ouă de furnică.
- ◆ Grija copilului pentru privighetoare și drăgălășenia vorbelor acestuia l-au făcut pe bărbat să se împrietenească cu el.
- ◆ Nicușor admira activitățile din curtea boierului printre crăpăturile ulucilor de la gardul primăriei.
- ◆ În Ajunul Crăciunului, la casa boierului se împodobește bradul, se preparau bucate alese, se pregăteau daruri și jucării pentru copiii oaspeților.
- ◆ Nicușor era trist pentru că nu putea să vadă printre uluci ce se întâmpla, din cauza stratului mare de zăpadă.

2

Formulează întrebări potrivite următoarelor răspunsuri.

Privighetoarea era mică, neînsemnată și scotea din gușulița ei sunete atât de puternice și de măiestre.

Nicușor era un băiețel de șase ani, slăbuț, cu părul cânepiu, încurcat, cu ochii negri, catifeლაți și dulci.

Băiatul era îmbrăcat modest, cu pantalonii uzați, dar a mulțumit cuviincios când a primit cei doi bănuți.

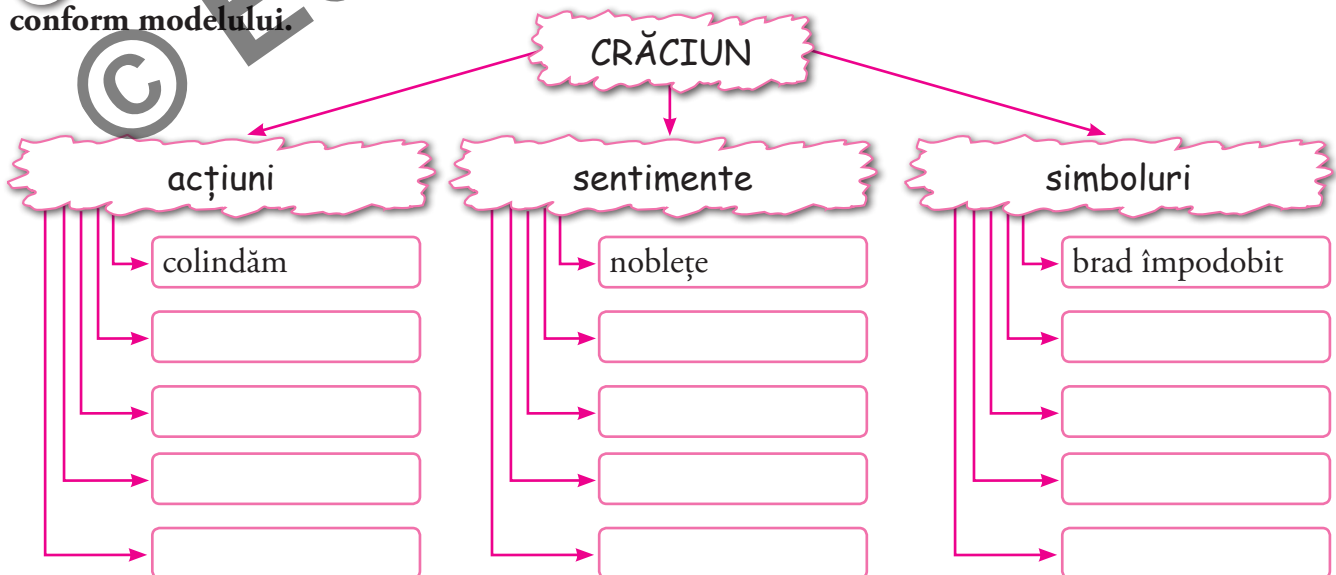
3 Marchează elementele care arată pregătirile de Crăciun, așa cum apar în text.

☐	La curtea boierului este zarvă mare.	☐	Străzile sunt împodobite și luminate.
☐	Copiii se joacă la gura sobei.	☐	Se împodobește bradul.
☐	Oamenii taie porcii.	☐	Copiii se duc la colindat.
☐	Cei apropiați se adună și petrec.	☐	Se pregătesc bucate alese.
☐	Copiii așteaptă nerăbdători cadouri.	☐	Femeile fac curățenie generală.

4 Unește scrierea din prima coloană cu forma ei corectă gramatical din a doua.

● nu fațe	● judecătorie
● a fost poimăine	● pe jos
● zudecătorie	● fiindcă
● că fin'că	● le place
● le plațe	● nu face
● pe zos	● a fost ieri

5 Completează „ciorchinele” cu acele cuvinte și expresii potrivite sărbătorii Crăciunului, conform modelului.

6

Citește cu atenție fragmentul de mai jos. Povestește-l, apoi scrie ideea principală și ideile secundare corespunzătoare.

„Totul s-a întâmplat foarte devreme într-o dimineață de Crăciun, când în liniștea zorilor, cu zăpadă pufoasă căzând pe acoperișul caselor, un copilăș se născu în familia Bird.

[...] Poate pentru că se născuse în timpul sărbătorilor, Carol era un copil foarte fericit. Bineînțeles, era prea mică să înțeleagă bucuria Crăciunului, dar se spune că orice se poate întâmpla dacă se începe cu bine; iar ea putea să fi respirat inconștient mireasma brazilor și a meselor de sărbători; în timp ce sunetul clopoțelilor de la sanie și râsul copiilor veseli ar fi ajuns la urechile ei și ar fi născut în ea o mare surpriză față de lumea veselă în care venise.

Obrajii și buzele ei erau la fel de roșii precum fructele de ilice; părul ei avea culoarea flăcării lumânării de Crăciun; ochii ei erau strălucitori ca stelele; râsul ei, ca sunetul cristalin de clopoței de Crăciun, iar mânuțele ei erau mereu întinse pentru a dăruii.“

(*Colinda de Crăciun a familiei Bird*, după Kate Douglas Wiggin)

ilice = flori roșii întâlnite în tradiția anglo-saxonă ca simboluri de Crăciun

7

**Joc de rol
în perechi**

Cum ai reacționa dacă tu ai fi conu Mișu și ai descoperi un copil sărac, de vârsta copiilor tăi? Imaginează (oral) împreună cu un coleg/o colegă dialogul și modul de acțiune.

8

Citește cu atenție invitația de mai jos, apoi identifică elementele componente ale unei invitații, subliniind astfel:

- cu *verde* – formula de adresare
- cu *roșu* – formula de încheiere
- cu *galben* – data, ora
- cu *albastru* – semnătura
- cu *portocaliu* – locul
- cu *negru* – orașul
- cu *maro* – evenimentul

Dragi colegi,

Vineri, 21 decembrie, ora 17:00, va avea loc
spectacolul „Iată, vin colindători!“.

Evenimentul se va desfășura în Sala Mare din incinta
Filarmonicii din Pitești și va avea ca scop strângerea
de fonduri pentru copiii aflați în dificultate.

Vă așteptăm cu drag!

Consiliul elevilor Școlii „Tudor Vladimirescu“

9

Finalul textului prezintă sărbătorirea Nașterii Domnului la casa conului Mișu. Scrie pe spațiul dat atmosfera din familia ta în ajunul acestei sărbători.

● Elemente de limbă română ●

1 Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele cu sens opus.

grădină frumoasă ≠ _____ tufișuri dese ≠ _____
multă vreme ≠ _____ sunete puternice ≠ _____
întâia oară ≠ _____ pleacă grăbit ≠ _____

2 Scrie cuvinte noi, după model.

Model: în + noapte = înnoptat

negru → _____ noroi → _____
nor → _____ nod → _____

3 Alcătuieste propoziții în care cuvintele *zile, mi-a, mai, cea* să fie scrise altfel decât în textul dat.

4 Scrie între paranteze sensurile cuvintelor subliniate.

- * Cezar ia o carte de joc din pachet. (_____)
- * Această carte mi se pare interesantă. (_____)
- * Cine are carte, are parte. (_____)
- * Din tabără trimitem părinților o carte poștală. (_____)
- * Când citești, timpul trece repede. (_____)
- * Toamna, și crizantema se trece din cauza brumei. (_____)
- * Trenul trece cu viteză prin tunel. (_____)
- * Cine nu învață, nu trece în clasa a V-a! (_____)
- * Când se trece strada, se asigură și din stânga și din dreapta. (_____)

5 Compune câte un enunț în care cuvintele *mâna, care, vine* să fie substantive, apoi verbe.

Model: Copilul zări pe fereastră sania Moșului. (verb)

Moș Crăciun vine din zări îndepărtate la copiii cuminți. (substantiv)

6

Atelier creativ. Realizează un text creativ după planul de idei de mai jos. Dă-i un titlu potrivit.

Introducere: Este iarnă.

Mama îl trimite pe Nicolas la magazin să cumpere ingrediente pentru pâine.
În drumul său, trece pe lângă derdeluș.

Cuprins:

Pe derdeluș îi zărește pe prietenii săi de ghidușii.

Refuză invitația lor la joacă.

La întoarcere, Nicolas se oprește puțin pe derdeluș.

Intră în conflict cu unul dintre prieteni.

De necaz, desface cutia de sare și o risipește pe derdeluș.

Copiii rămân uimiți de gestul prietenului lor.

Aceștia îi aduc acuzații lui Nicolas.

Încheiere:

Băiatul pleacă spre casă, rușinat de fapta sa.

Povestește mamei cele întâmplate.

Mama îi dă câteva sfaturi fiului său.

7

Fișă de portofoliu. Scrie rețeta unei prăjituri pentru a-l surprinde pe Moș Crăciun în seara de Ajun.

Recomandări:

- ★ Denumirea prăjiturii să conțină și numele lui Moș Crăciun.
- ★ Precizează întâi ingredientele necesare.
- ★ Continuă cu prezentarea modului de preparare.
- ★ Încheie cu modul de servire și decorare.

8

Justifică folosirea semnelor de punctuație din fragmentul următor.

– Ce vorbești, domnule!? Vrei... ouă de furnică?

● Adjectivul ●

1

Rescrie enunțurile următoare, înlocuind cuvântul *muncitor* cu unul dintre sinonimele (cuvintele care au sens asemănător) următoare: *harnic, meseriaș, silitor*.

🌿 Medalia este pentru cel mai muncitor elev.

🌿 Omul muncitor de hrană nu duce dor.

🌿 Un muncitor a reparat strungul.

2

Scrive câte trei adjective potrivite pentru următoarele substantive.

- iarnă → _____
- brad → _____
- glasuri → _____
- pomi → _____

3

Transformă substantivele în adjective.

- ger → _____
- prieten → _____
- ceață → _____
- neliniște → _____
- gheață → _____
- somn → _____
- flori → _____
- gânduri → _____

4

Schimbă cuvintele subliniate cu adjective.

- brad cu podoabe → brad împodobit
- cameră cu lumină → _____
- om cu suflet → _____
- cer cu nori → _____
- sat cu zăpadă → _____
- casă în întuneric → _____
- globuri de argint → _____
- glas de cristal → _____

5

Acordă în gen și număr adjectivele dintre paranteze cu substantivele pe care le determină.

- (mult) _____ copii au ieșit să se joace cu zăpadă.
- (alb) _____ dealuri s-au umplut de chiotele celor mici.
- Iarna cea (geros) _____ a pus stăpânire pe natură.
- Obrajii (îmbujorat) _____ ai copiilor îi fac pe părinți

să-i cheme în (cald) _____ locuință.

6

Analizează adjectivele din enunțul de mai jos.

O mantie moale și pufoasă de zăpadă s-a așternut pe ramurile țepoase ale brazilor argintii de pe coama înaltă a munților.

În acel an, spiridușii se hotărâseră să-i facă lui Moș Crăciun o surpriză. Ideea îi venise spiridușei Lumia, într-o seară, când se adunaseră ca să trieze scrisorile trimise de toți copiii din lume.

Spiridușii aveau misiunea de a aranja scrisorile în diferite rafturi, după ce le citea Moș Crăciun. Munca aceasta lua mult timp și pe spiriduși îi apuca de multe ori seara sortând scrisori și discutând. Își povesteau micile evenimente de peste zi, năzdrăvăniile renilor, care sunt foarte glumeți, după cum știe toată lumea.

Dar, în această seară, sporovăielii obișnuite îi lipsea veselia. Doar Castorina cânta într-un colț Trăiască vântul. Atunci, Lumia, entuziasmată, veni cu propunerea de a-i face o surpriză lui Moș Crăciun. El aduce tuturor cadouri în fiecare an și primește prea puține. Spiridușii se uitară unul la altul și aprobară în cor: ideea Lumiei era una foarte bună. Chiar și Tumbă, care se comporta mereu mai ciudat, execută un salt periculos, făcând să sune clopoțelii pe care-i purta la picioare.

Era o idee foarte bună... Dar ce surpriză i-ar putea face plăcere lui Moș Crăciun? Se auzeau exclamații din toate colțurile, toți spiridușii aveau propuneri: „prăjitură cu ciocolată“, „biscuiți cu scortişoară“, „pahare cu lapte aromat“...

Trebuie spus că Moș Crăciun este un mare gurmand, fără îndoială că de asta e așa dolofan! Totuși, aceste idei nu aveau nimic original. Lumia voia să-i dăruiască lui Moș Crăciun un cadou diferit de tot ceea ce primise până atunci.

Un cadou nebănuț, care să-l surprindă cu adevărat. Pentru că nu găseau nimic, spiridușii se hotărâră să aștepte o perioadă, timp în care să-l observe pe Moș Crăciun. Asta pentru a vedea ce anume i-ar putea lipsi, ce i-ar trebui.

Cum până la Crăciun mai era puțin, Moșul era foarte ocupat. Trebuia să-și scoată din dulap costumul roșu, să verifice să nu lipsească niciun nasture și să-l probeze pentru a vedea dacă-l mai încap. Trebuia să curețe sania și să împodo-

bească renii. Trebuia să supravegheze pregătirea cadourilor. Era atât de absorbit de toate aceste sarcini, încât, în ultima săptămână de dinaintea Crăciunului, își arse de mai multe ori mâncarea, lăsând-o prea mult pe foc.

Când luă hotărârea să nu mai mănânce decât mâncare rece până la Crăciun, spiridușii știură, în sfârșit, ce-i lipsea Moșului. [...]

Dimineață, Moș Crăciun se întoarce acasă. Pășea în vârful degetelor, ca să nu-i trezească pe spiridușii pe care-i credea adormiți, când simți că din bucătărie vine un miros plăcut de biscuiți proaspăt scoși din cuptor și de ciocolată caldă. Zâmbi, crezând că înțelege de ce prietenii săi, spiridușii, fuseseră atât de zăpăciți în ultima vreme. Totuși, nu aceasta era surpriza pe care i-o rezervaseră aceștia. Când intră în bucătărie, Moș Crăciun avu surpriza să vadă, așezată într-un șezlong, o femeie cu părul alb, care dormea zâmbind cu un șal pe genunchi. Mirat, Moșul se apropie de ea. Avea impresia că o cunoaște.

Auzind șoapte, Moș Crăciun se întoarce și îi văzu adunați în spatele lui pe toți spiridușii. Aveau un aer foarte, foarte mulțumit.

– Moș Crăciun, spuse Lumia, iat-o pe Crăciunița. În felul acesta nu vei mai fi niciodată singur și ea îți va pregăti toate mâncărurile care-ți plac atât de mult. O recunoști, nu-i așa?

La auzul acestor voci, viitoarea Crăciuniță se trezi. Când deschise ochii, Moș Crăciun își dădu seama, în sfârșit, cine era femeia care-l privea: nimeni alta decât fetița care, cu foarte mult timp în urmă, îi trimisese prima scrisoare de Crăciun. Crăciunița îi zâmbi și Moș Crăciun se îndrăgosti de ea pe loc.

La puțin timp după această întâmplare, Moș Crăciun s-a căsătorit cu Crăciunița. Toți spiridușii au fost invitați, bineînțeles, la nuntă. Din acea zi, toți copiii lumii au devenit copiii lui Moș Crăciun și ai Crăciuniței.